

3. Zakres tematyczny i liczba godzin szkolenia, metody realizacji poszczególnych tematów, opis zajęć, pomoce dydaktyczne

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		ogółem	teoretycznych	praktycznych		
I.	Środowiskowe i społeczne funkcje <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i działania <i>Rolnictwo ekologiczne</i>	3	3		Wykład wprowadzający do tematyki płatności wspomagających rolników w działaniach sprzyjających ochronie środowiska (w tym: wskazanie stron internetowych zawierających pomocne informacje - np. strony ARiMR, RDOŚ, CDR).	Prezentacja wskazująca możliwości podejmowania w gospodarstwach rolnych działań służących ochronie środowiska.
	a) Cele działań i znaczenie ich realizacji dla środowiska, pozostałe działania PROW dotyczące ochrony środowiska i zapobiegające zmianom klimatu (dotyczące wsparcia inwestycji w gospodarstwach rolnych na OSN i na Natura 2000 oraz <i>Inwestycje w rozwój obszarów leśnych</i> i poprawę żywotności lasów); b) Prawne formy ochrony przyrody, ostoje przyrody w gospodarstwie; c) Plany zadań ochronnych i plany ochrony na obszarach chronionych - wpływ na formułowanie wymogów dla poszczególnych zobowiązań; d) Środowiskowe znaczenie trwałych użytków zielonych; TUZ-y wartościowe pod względem środowiskowym w dokumentach związanych ze zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym lub zobowiązaniem ekologicznym; e) Integrowana ochrona roślin w gospodarstwach objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym lub ekologicznym; f)					

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		wgółem	teoretycznych	praktycznych		
	<p>4. „Zazielenienie” jako prośrodowiskowy element płatności bezpośrednich;</p> <p>5. Przepisy dotyczące zasady wzajemnej zgodności wynikające z art. 93 do rozporządzenia parlamentu europejskiego i rady (UE) NR 1306/2013 »</p> <p>-Normy w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. (Dz. U. poz. 344, zm. Dz. U. z 2016 r.. poz. 330).</p> <p>-Wymogi zasady wzajemnej zgodności wskazane w Obwieszczeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2015 r. w sprawie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy (M.P. poz. 329, zm. M.P. z 2016 r. poz. 232).</p>					
II.	<p>Wspólne podstawy prawne dla <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i <i>działania Rolnictwo ekologiczne</i> - unijne i krajowe</p> <p>6. Rozporządzenia unijne stanowiące podstawę dla <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i <i>działania Rolnictwo ekologiczne</i> ²⁾;</p> <p>7. Ustawa dot. płatności bezpośrednich³⁾;</p>	1	1		Wykład z odwołaniem się do przepisów zawartych w aktach prawnych wymienionych w zakresie tematycznym, prezentacja artykułów z rozporządzeń unijnych i ustaw krajowych, do których odwołania znajdują się w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym ⁵⁾	Prezentacja zawierająca tytuły i publikatory aktów prawnych oraz opis i interpretacje przepisów regulujących realizację <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i <i>działania Rolnictwo ekologiczne</i> ;

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		ogólne	teoretycznych	praktycznych		
	5. Zasady realizacji Pakietu 2. Ochrona gleb i wód 19. Zagrożenia dla wód i gleb wynikające z produkcji rolniczej; 20. Zasady dostępności wariantów; 21. Wymogi dla poszczególnych wariantów, definicje; 22. dobór składu mieszanek roślin stosowanych jako międzyplony.	2	1	1	Wykład prezentujący realizację pakietu 2. Zajęcia praktyczne - opracowywanie składu mieszanek międzyplonowych.	Prezentacja obejmująca warunki i wymogi realizacji Pakietu 2.; przykładowe dane dot. gospodarstw uprawnionych do realizacji pakietu; aplikacja do sporządzania składu mieszanek.
	4. Zasady realizacji pakietu 3. Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych 23. Warunki kwalifikowania powierzchni, zasady sporządzania szkicu; 24. Szczegółowe wymogi pakietu, możliwości uzupełnienia drzew w sadzie; 25. Przegląd odmian drzew owocowych objętych PRSK, agrotechnika w sadach.	4	1	3	Wykład prezentujący realizację Pakietu 3., pokaz rysowania szkicu sadu objętego zobowiązaniem. Zajęcia praktyczne w sadzie - rozpoznawanie gatunków i odmian drzew objętych pakietem, pokaz zabiegów pielęgnacyjnych.	Prezentacja obejmująca warunki i wymogi realizacji Pakietu 3.; przykładowe dane dot. sadów objętych zobowiązaniem; owoce z sadu spełniającego kryteria Pakietu 3.; tablice lub atlasy starych odmian drzew owocowych; aplikacja weryfikująca obsadę drzew.
	5. Zasady realizacji Pakietu 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i Pakietu 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000 26. Charakterystyka siedlisk szczególnie istotnych przy ocenie wartości przyrodniczej trwałego użytku zielonego i obszarów przyrodniczych; 27. Warunki kwalifikacji i omówienie wymogów ze szczególnym	11	3	8	Wykład z wykorzystaniem prezentacji - ogólna charakterystyka siedlisk i gatunków ptaków objętych pakietami przyrodniczymi. Zajęcia terenowe - poznanie przykładowych siedlisk, na których można realizować zobowiązania	Prezentacja zawierająca krótką charakterystykę siedlisk i gatunków ptaków objętych Pakietem 4. i 5. oraz szczegółową charakterystykę wariantu 4.7. ; fotografie, atlasy roślin; lunety i lornetki do obserwacji terenowych; Mapa obszarów Natura 2000

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		ogółem	teoretycznych	praktycznych		
	<p>7. Zasady realizacji Pakietu 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie</p> <p>32. Ogólny opis pakietu oraz omówienie szczegółowych wymogów wariantów;</p> <p>33. System ochrony zagrożonych ras zwierząt gospodarskich w Polsce, główne wymogi programów hodowlanych ras objętych programami;</p> <p>34. Procedura przystąpienia do pakietu, rozwiązania instytucjonalne —rola poszczególnych instytucji;</p> <p>35. Dokumentacja.</p>	2	2		Wykład z wykorzystaniem prezentacji	<p>Prezentacja.</p> <p>Programy Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt Gospodarskich (dla ras objętych Pakietem 7.).</p> <p>Prezentacja z wzorami dokumentów niezbędnych do przystąpienia i realizacji pakietu.</p> <p>Współpraca z instytucjami zaangażowanymi w [program ochrony zwierząt (IZ PIB, Związki hodowców, Uczelnie itp.).</p> <p>Charakterystyka ras objętych Pakietem 7.</p>
IV.	Działanie <i>Rolnictwo ekologiczne</i>	7,5	7,5			
	1. Cele działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i> , warunki przystąpienia do działania <i>Rolnictwo ekologiczne</i> , minimalne wymogi dla gospodarstw realizujących zobowiązanie ekologiczne.	0,5	0,5		Wykład	Prezentacja - cele działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i> , oczekiwane efekty realizacji działania, warunki przystąpienia i realizacji działania, wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin,
	2. System rolnictwa ekologicznego, jako warunek przystąpienia do działania <i>Rolnictwo ekologiczne</i> :	3,5	3,5		Wykład	Prezentacja z aktualnymi przepisami prawnymi ⁷⁾ , prezentacja z rozwiązaniami instytucjonalnymi: Jednostki

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		ogółem	teoretycznych	praktycznych		
	<p>rolnośrodowiskowego określony w Ustawie dot. PROW-u 2014-2020⁴⁾;</p> <p>40. Zasady współpracy i podział obowiązków między doradcą rolnośrodowiskowym, a ekspertem przyrodniczym;</p> <p>41. Wniosek o wpis na listę.</p>				<p>Corzystanie z prowadzonych w systemie teleinformatycznym ist ekspertów i doradców.</p> <p>3oznanie aplikacji do sporządzania planów działalności przyrodniczych pod kątem wyodrębnienia elementów planu sporządzanych przez doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych.</p>	<p>Aplikacja do sporządzania planu działalności rolnośrodowiskowej/ekologicznej;</p> <p>Listy doradców i ekspertów przyrodniczych prowadzone w systemie teleinformatycznym administrowanym przez CDR.</p>
	2. Etapy doradzania prowadzonego przez doradcę rolnośrodowiskowego:	16,5	7	9,5		
	<p>42. Korzystanie z Analizy sytuacji produkcyjno- ekonomicznej gospodarstwa;</p> <p>43. Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania w zakresie <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i>. Zakres i źródła potrzebnych informacji o gospodarstwie;</p> <p>Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania w zakresie działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i>. Zakres i źródła potrzebnych informacji o gospodarstwie. Korzystanie z Analizy sytuacji produkcyjno- ekonomicznej gospodarstwa;</p>	2	2		<p>Wykład:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sposoby komunikowania się z rolnikiem, -dobieranie zakresu informacji, jakie powinien posiadać rolnik przed decyzją o podjęciu zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego lub ekologicznego, -określanie dostępności pakietów. 	<p>Kopie przykładowych kart informacyjnych dotyczących działań deklarowanych do płatności (udostępnianych rolnikom przez ARiMR)</p> <p>Lista możliwych do realizacji zobowiązań w ramach <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> oraz działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i>.</p> <p>Wykaz pakietów/wariantów oraz warunków ich dostępności w ramach <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i>.</p> <p>Prezentacja zawierająca treść metodyk doradzania (Metodyka</p>

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		ogółem	teoretycznych	praktycznych		
						ogólna oraz metodyki doradzania dotyczące <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> oraz działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i> .
	Zapoznanie z minimalnymi wymogami dotyczącymi stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz innymi odpowiednimi obowiązkowymi wymogami;	1	1		Wykład - przygotowanie doradców do zaznajomienia rolników z obowiązującymi ich minimalnymi wymogami określonymi w załączniku nr 1. do rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego ⁵⁾ oraz w załączniku nr 1. do rozporządzenia dotyczącego działania <i>Rolnictwo ekologiczne</i> ⁶⁾ .	Prezentacja zawierająca opis wymogów w zakresie stosowania nawozów, środków ochrony roślin oraz innych obowiązkowych wymogów dotyczących beneficjentów <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i> .
	c) Dokumentacja w ramach <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i działania <i>Rolnictwo Ekologiczne</i> : wniosek o przyznanie pierwszej i kolejnych płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych, płatności ekologicznych, 46. oświadczenia, załączniki graficzne, inne załączniki - zawartość, zasady deklarowania działek 47. plan działalności rolnośrodowiskowej/ekologicznej 48. załączniki do planu, 49. Rejestr działalności rolnośrodowiskowej/ działalności ekologicznej, 50. dokumenty sporządzane w przypadku wprowadzania zmian do planu lub przekazywania zobowiązania.	11,5	3	8,5	Wykład - instruktaż posługiwania się aplikacją, inne dokumenty beneficjenta <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego/ działania Rolnictwo ekologiczne</i> . Zajęcia praktyczne - sporządzanie planu działalności rolnośrodowiskowej/ekologicznej wraz z załącznikami; wypełnianie rejestru zabiegów agrotechnicznych.	Aplikacja do sporządzania planu działalności rolnośrodowiskowej/ekologicznej; Wzór rejestru działalności rolnośrodowiskowej/ekologicznej, przykładowe dane gospodarstw potrzebne do sporządzania planu.

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		ogólne	teoretycznych	praktycznych		
	<p>j) Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania, w tym:</p> <p>Konsultacja w sytuacji zmian mających miejsce w obrębie gospodarstwa (np. zmiana powierzchni gospodarstwa, ogłoszenie PZO, zmiana zasięgu obszaru Natura 2000 i.in.),</p> <p>52. Dołączanie nowych zobowiązań,</p> <p>53. Dostosowania konieczne ze względu na nowe przepisy prawa,</p> <p>54. Identyfikacja wydarzeń, które noszą znamiona siły wyższej lub nadzwyczajnych okoliczności,</p> <p>55. Dostosowanie zabiegów pielęgnacyjnych w sadzie do aktualnej sytuacji w sadzie,</p> <p>Planowanie wypasu, weryfikacja zmian sposobu użytkowania łąk, terminów koszenia oraz miejsc pozostawiania powierzchni niekoszonych,</p> <p>Planowanie zagospodarowania nawozów naturalnych oraz zalecenia odnośnie stosowania osadów ściekowych,</p> <p>Zaplanowanie zakupów nawozów na podstawie potrzeb nawozowych poszczególnych upraw oraz aktualnych cen nawozów,</p> <p>59. Konsultowanie potrzeb i możliwości stosowania środków ochrony roślin.</p>	2	1	1	<p>Wykład z wykorzystaniem prezentacji obrazującej przykładowe sytuacje, w których rolnik potrzebuje Dorady doradcy rolnośrodowiskowego w trakcie realizacji zobowiązania. Zajęcia praktyczne - planowanie zakupów nawozów, wprowadzanie zmian do planu działalności rolnośrodowiskowej - dla przykładowych gospodarstw</p>	<p>Prezentacja zawierająca opis i przykładowe sytuacje, w których beneficjentowi <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatyczne</i> oraz <i>działania Rolnictwo ekologiczne</i> potrzebna jest pomoc doradcy rolnośrodowiskowego;</p> <p>Aplikacje do wykorzystania w każdym roku:</p> <p>60. do sporządzania planu wypasu,</p> <p>61. do sporządzania planu nawozowego oraz planowania zakupów nawozów,</p> <p>62. do obliczania składu mieszanek roślin do wysiewu.</p> <p>Przykładowe dane gospodarstw do ćwiczeń.</p>
VII.	<p>Sankcje pozapakietowe i dotyczące nieprzestrzegania wymogów w ramach <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego</i> i <i>działania Rolnictwo ekologiczne</i></p>	1	1		<p>Wykład z wykorzystaniem prezentacji, zapoznanie z sytuacjami, w których może nastąpić nałożenie na beneficjenta sankcji; Najczęściej występujące niezgodności stwierdzone podczas</p>	<p>Prezentacja zawierająca opis sytuacji, w których beneficjent może mieć naliczone sankcje określone w części normatywnej oraz w załączniku nr 1. i nr 8. rozporządzenia rolno-środowiskowo-klimatycznego⁵¹ oraz</p>

Lp.	Zakres tematyczny szkolenia	Liczba godzin zajęć			Metody realizacji, opis zajęć	Pomoce dydaktyczne
		ogółem	teoretycznych	praktycznych		
					kontroli prowadzonych przez ARiMR.	rozporządzenia dot. działania Rolnictwo ekologiczne ^{6*} ;
VIII.	Przekazywanie, dodawanie, łączenie, kontynuacja zobowiązań.	1	1		Wykład z wykorzystaniem prezentacji, analizowanie przykładowych sytuacji przekazywania zobowiązań podejmowanych w ramach programu rolnośrodowiskowego, <i>Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego i działania Rolnictwo ekologiczne</i>	Prezentacja obejmująca opis tzw. „transferów” dopuszczonych w rozporządzeniu rolno-środowiskowo-klimatycznym ⁵ oraz rozporządzeniu dot. działania Rolnictwo ekologiczne ^{6*} ; Przykładowe dane gospodarstw, w których następuje przekazanie zobowiązania.
	Razem	59	33,5	25,5		

Przepisy wspólnotowe:

" - Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. U. L 347 z 20.12.2013, s. 549, z późn. zm.),

63. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. U. L 255 z 28.08.2014, s. 59);

²⁾ -Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. U. L 347 z 20.12.2013, s. 487, z późn. zm.),

64. Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. U. L 227 z 31.07.2014, s. 18),